

Hoofdaalmoezenier neemt afscheid

Twaalf jaar geleden werd hij door toenmalig bisschop Frans Wiertz gevraagd om hoofdaalmoezenier van Sociale Werken in het bisdom Roermond te worden. Nu neemt de 76-jarige Wim van Meijgaarden afscheid. “De oude structuur was niet te handhaven, maar ik ben blij dat het werk op een andere manier doorgaat.”

Voordat hij in 2009 naar Limburg kwam, was pater Wim van Meijgaarden S.S.S. vele jaren actief in het bisdom van 's-Hertogenbosch. Eerst als diaken en pastoor en als deken van Nijmegen en later als bisschoppelijk vicaris en vicaris-generaal. Toen die functies ophielden, vroeg bisschop Wiertz hem of hij naar het bisdom Roermond wilde komen om hoofdaalmoezenier van Sociale Werken, lid van de bisdomstaf en pastoor van Meerssen te worden. “Ik had ooit wel van het bestaan van de aalmoezeniers gehoord via de Lourdesbedevaarten, waarvoor ik ook actief ben, maar wat ze precies deden wist ik niet. In het bisdom Den Bosch kenden we geen sociale aalmoezeniers. Diaconie en caritas zijn daar van oudsher meer via de dekenaten georganiseerd,” legt Van Meijgaarden terugkijkend uit.

Eenmaal naar Meerssen verhuisd, bleek Van Meijgaarden snel te aarden in de Limburgse löss. Hij kreeg enige landelijke bekendheid door de televisiemissen van de KRO, die vele jaren vanuit de basiliek in Meerssen werden uitgezonden. In die basiliek speelt de devotie voor de eucharistie een belangrijke rol en dat past weer goed bij de spiritualiteit van de paters sacramentijnen, waarvan Van Meijgaarden lid is. Daarnaast werd hij als hoofdaalmoezenier ook lid van de bisdomstaf en vervulde hij nog diverse taken bij zijn congregatie, was hij voorzitter van de Nederlandse Lourdesbedevaart voor Zieken en lid van de BCCM, de mediacommissie van de Bisschoppenconferentie. Het was dus soms schipperen met zijn tijd tussen de drie parochies van Meerssen, het werk van hoofdaalmoezenier en zijn overige taken. Vanwege zijn leeftijd heeft Van Meijgaarden met ingang van deze maand zijn taak als hoofdaalmoezenier en staf lid neergelegd.

Wat was eigenlijk uw taak als hoofdaalmoezenier?

“Op de eerste plaats leiding geven aan de Dienst Kerk en Samenleving van het bisdom. Die dienst onderhield contacten met allerlei sociale en maatschappelijke instellingen in Limburg. Mijn voorgangers als hoofdaalmoezenier hadden heel nauwe banden met de politiek, met de vakbonden en de standsorganisaties. Die rol is in de loop van de jaren wel veranderd. Op de eerste plaats omdat ik helemaal geen politiek dier ben en me ook niet zo thuis voelde in de wereld van werkgevers, maar ook omdat de rol van de Kerk bij de maatschappelijke organisaties veranderd is. Standsorganisaties bestaan bijna niet meer, met uitzondering van de LLTB.”

Hoe kwam Mgr. Wiertz indertijd bij u terecht?

“Hij kende mij uit de mediacommissie en tijdens mijn priesteropleiding heb ik mij veel bezig gehouden met het werk van de Duitse theoloog Johann Baptist Metz. Die heeft veel geschreven over de rol van de Kerk midden in de samenleving en de verbondenheid met maatschappelijke organisaties. Dat is precies het werkterrein van de aalmoezeniers van Sociale Werken.”

U was in zekere zin een opvolger van de legendarische Mgr. Henri Poels, die aan het begin van de vorige eeuw nogal wat sociale projecten in Limburg op poten heeft gezet.

“Dat klopt. Toen ik kwam, wees bisschop Wiertz me er ook op dat ik in zo’n 100 jaar tijd pas de vierde opvolger van Poels was. De hoofdaalmoezeniers voor mij hebben die functie heel lang uitgeoefend. Maar ik heb mij nooit met Poels willen vergelijken. Hij werkte in een tijd waarin het noodzakelijk was dat de Kerk zich met allerlei maatschappelijke taken bezighield, omdat niemand anders dat deed. Toen ik aantrad, had de overheid veel van het welzijnswerk overgenomen en had de Kerk zich juist daaruit teruggetrokken. Overigens in Limburg minder dan in de rest van het land. Het was voor mij een van de verrassingen toen ik naar Limburg kwam, dat hier nog zoveel dwarsverbanden tussen de Kerk en maatschappelijke organisaties bestaan.”

Is er nog een taak voor de Kerk op het sociale vlak?

“Zeker. Aandacht voor de zwakkeren is een van de belangrijke pijlers van de Kerk. Maar de rol van de Kerk hierin is wel veranderd. Poels zette zich in op terreinen die anderen lieten liggen. In zijn tijd waren dat zaken als volkshuisvesting en arbeidsomstandigheden. Diaconaal werk vanuit de Kerk houdt zich nu veel meer bezig met huiskamerprojecten, vluchtelingenwerk, eenzaamheid, racisme, milieuproblematiek en nieuwe vormen van armoedebestrijding. Dat zijn de vraagstukken die nu om onze aandacht vragen.”

Toch is er ook wel eens kritiek te horen dat er in parochies relatief weinig aandacht voor diaconie is.

“Dat is op zich ook logisch verklaarbaar, omdat de aalmoezeniers dat deden. Toen ik kwam, was er bij de Dienst Kerk en Samenleving nog een heel team van wel vijf of zes aalmoezeniers en stafmedewerkers die zich

allemaal met een regio of een bepaald taakveld bezighielden. De priesters zijn in de loop van de jaren bijna allemaal met emeritaat gegaan of kregen andere pastorale taken, waardoor het team heel klein werd. Toen viel op dat er in parochies zelf niet altijd veel aandacht voor diaconie is.”

Bij de reorganisatie van het bisdom anderhalf jaar geleden is de Dienst Kerk en Samenleving opgeheven. Dat moet voor u als hoofdaalmoezenier niet leuk zijn geweest.

“Het was jammer dat we afscheid moesten nemen van een aantal goede medewerkers. Zij hadden heel veel contacten in het veld en kenden veel mensen. Maar de structuur was niet meer overeind te houden. De wereld om ons heen is te zeer veranderd om nog met die oude insteek van sociale aalmoezeniers te kunnen werken. Diaconie blijft een belangrijke taak voor de Kerk, maar het moet anders georganiseerd worden. Op de eerste plaats ligt hier een taak voor parochies die lokaal kleinschalige projecten kunnen ondersteunen. Daarnaast ben ik blij dat enkele fondsen die voorheen de Dienst Kerk en Samenleving ondersteunden, zich samengepakt hebben en een nieuwe stichting zullen oprichten, die het werk dat voorheen de aalmoezeniers deden nu op een nieuwe manier gaat doorzetten. De bisschop heeft hier van harte mee ingestemd en de stichting zal in de loop van dit voorjaar actief worden en in de maanden voor de zomervakantie gestalte krijgen. We hopen 1 mei een en ander openbaar te kunnen maken en met de nieuwe stichting naar buiten te kunnen treden. In de opstartfase zal ik ook namens het bisdom lid van het stichtingsbestuur blijven.”